

Με αφορμή την αντιποντιακή στροφή κάποιων κύκλων του ΚΚΕ

Τα παιδιά του Κολιγιάννη ποιών είχανε πατέρα;

Βλάσης Αγτζίδης
Ιστορικός,
μέλος του Δ.Σ. της ΠΟΕ¹

*Βγήκ' ο κουκουές σεργιάνι,
μ' αρχηγό τον Κολιγιάννη...*

*.....
Δύσκολοι που είν' οι καιροί μας,
Σύντροφέ μου υπομονή,
το δρεπάνι θε να κόψει
όποιο ζιζάνιο φανεί.*

*.....
Και το Κόμμα τόχα φτιάξει
με τα μέτρα τα δικά μου
ήταν όλοι φιλικοί,
Κόλι-κολιγιαννικοί.²*

Δεκαοχτώ χρόνια μετά την κυκλοφορία του πρώτου μου βιβλίου (*«Ποντιακός ελληνισμός: Από τη γενοκτονία και το σταλινισμό στη περεστρόικα»*), δέκα χρόνια από τη κυκλοφορία της μελέτης *«Έλληνες στη Ρωσία και στη Σοβιετική Ένωση»* (επιμέλεια καθ. Γιάννης Χασιώτης με τη συνεργασία της καθηγήτριας Άρτεμης Ξανθοπούλου-Κυριακού και εμού) και του δεύτερου σχετικού βιβλίου μου *«Παρευξείνιος διασπορά: Οι ελληνικές εγκαταστάσεις στις βορειοανατολικές ακτές του Εύξεινου Πόντου»* (που έλαβε και Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών), καθώς και μελετών όπως του Θεοχάρη Κεσσιδή (*«Η ιστορική πορεία των ελληνοποντίων»*) και μαρτυριών όπως αυτή της Βάλιας Μουρατίδου (*«Εκατόχρονη Οδύσσεια»*), κάποιοι κύκλοι εντός του ΚΚΕ θεώρησαν ότι ήρθε η στιγμή να αντιδράσουν. Να ανατρέψουν τις, επί τόσα χρόνια, ερευνητικές προσπάθειες, να αμφισβητήσουν τα ιστορικά γεγονότα και να αποδείξουν ότι, όλα αυτά αποτελούν προκατασκευασμένα αντικομμουνιστικά μυθεύματα που είχαν ως στόχο να πλήξουν τη Σοβιετική Ένωση της σταλινικής εποχής. Ότι επιδίωκαν την *«αναθεώρηση της ιστορίας και την ανακατασκευή της ιστορικής μνήμης»*. Και δεν ήταν μόνο αντικομμουνιστικά μυθεύματα, αλλά και παραγωγή εκείνων που *«αντιπαλεύουν»* και σήμερα την *«ανάγκη του σοσιαλισμού»*.

Η απόπειρα των κύκλων αυτών του ΚΚΕ πάει ακόμα πιο πέρα. Καταβάλουν μεγάλη προσπάθεια να συνδέσουν την προσπάθεια καταγραφής των σταλινικών διώξεων και των συνεπειών τους, με τις εσωτερικές εξελίξεις στη Σοβιετική Ένωση της τελευταίας της περιόδου. Και όπως γράφει και ο συντάκτης της κομματικής έρευνας (Αναστάσης Γκίκας, δρ. πολιτικών επιστημών, συνεργάτης του Τμήματος Ιστορίας της ΚΕ του ΚΚΕ) που δημοσιεύτηκε πρόσφατα, στο διπλό τεύχος 4-5, στην ΚΟΜΕΠ (*«Κομμουνιστική Επιθεώρηση»*) –η οποία αποτελεί «Θεωρητικό και Πολιτικό Όργανο της Κεντρικής Επιτροπής του Κ.Κ.Ε.: *«η ανάδειξη του ζητήματος της αποκατάστασης των λεγόμενων διωχθέντων λαών»... δεν είναι άσχετη με το γενικότερο πολιτικό πλαίσιο και τη χρονική συγκυρία που έλαβε σάρκα και οστά.*

¹ Παμποντιακή Ομοσπονδία Ελλάδας

² *«Το σεργιάνι» και «Κολιγιάννης»* από το δίσκο του Λάκη Καραλή, *«Σούπερ μάγκετ»*. Ευχαριστώ τους φίλους από το Indymedia Athens, τον mahno-pontiac και άλλους, που με βοήθησαν στον εντοπισμό των τραγουδιών αυτών.

...γιατί εντάσσεται στα πλαίσια της γενικότερης καλλιέργειας του εθνικιστικού μίσους ανάμεσα στις εθνότητες της ΕΣΣΔ.»³

Όλα λοιπόν, σύμφωνα με το Τμήμα Ιστορίας, είναι προκάτ. Οι ερευνητές είναι εντεταλμένοι αντικομμουνιστές για να οξύνουν το εθνικιστικό μίσος ανάμεσα στους λαούς της ΕΣΣΔ, να δημιουργήσουν προσκόμματα και να σταματήσουν το σοσιαλισμό. Όλη λοιπόν η κριτική που ασκήθηκε σε πλευρές του σοβιετικού πειράματος, ξεκινώντας από τη Λούξεμπουργκ και τον Κροπότκιν, οι αποφάσεις του ΚΚΣΕ και της Κεντρικής του Επιτροπής, όλη η επαναστατική κριτική που βγήκε από το Μάη του '68 και φτάνοντας μέχρις ημών, είναι ύποπτη αντισοσιαλιστική καμπάνια. Έτσι απλά!

Κανείς δεν ξέρει, διαβάζοντας τη συγκεκριμένη μελέτη του Αν. Γκίκα, εάν βρισκόμαστε στο 2006 ή στο 1953, λίγο πριν το θάνατο του Στάλιν! Ας προσπαθήσουμε όμως να δούμε τις διάφορες πλευρές που έχει αυτή η νέα virtual reality που κάποιοι δημιουργούν στον Περισσό.

Επιστρέφοντας: από τον Κολιγιάννη στον Ζαχαριάδη:

Η συγκεκριμένη προσέγγιση του Τμήματος Ιστορίας της Κ.Ε. του ΚΚΕ, ανατρέπει την πολιτική και ιδεολογική κληρονομιά του Κομμουνιστικού Κόμματος από το '56 έως και σήμερα. Η επαναφορά στα καθ' ημάς της λατρείας του σταλινισμού, δηλαδή την «καταδικασθείσαν υπό του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ενώσεως προσωπολατρείαν του Ιωσήφ Β. Στάλιν»⁴, σημαίνει ότι η προσπάθεια ερμηνείας των όσων διαδραματίστηκαν τη σταλινική εποχή θα υπακούει πλέον στις προ του 20ου Συνεδρίου του ΚΚΣΕ σκοπιμότητες και θα πραγματοποιείται με τις μεθόδους της μεταφυσικής θεολογίας.

Πόσο όμως παραγωγική μπορεί να είναι σήμερα μια τέτοια προσέγγιση; Και πόσο νομιμοποιείται το Τμήμα Ιστορίας να ακολουθεί τη συγκεκριμένη γραμμή και να παρασέρνει την Κ.Ε. του ΚΚΕ σε επικίνδυνες ατραπούς;

Κατ' αρχάς, το σημερινό ΚΚΕ προέρχεται άμεσα από την πολιτική παράδοση της 6^{ης} Ολομέλειας (Μάρτης 1956) μέσω της οποίας οι αντιζαχαριαδικοί-αντισταλινικοί κατέλαβαν οριστικά την κομματική εξουσία -με κορυφαίο εκπρόσωπό τους τον Κολιγιάννη- εξοντώνοντας τους εσωκομματικούς τους αντιπάλους. Τα γεγονότα που είχαν προηγηθεί και σχετίζονταν με τις ευρύτερες πολιτικές εξελίξεις στη Σοβιετική Ένωση και στο εσωτερικό του ΚΚΣΕ (Κομμουνιστικό Κόμμα Σοβιετικής Ένωσης) επηρέασαν άμεσα και καθοριστικά τις εξελίξεις στο ελλαδικό ΚΚ.

³ Αναστάσης Γκίκας, «Ο ποντιακός ελληνισμός στη Σοβιετική Ένωση. Μύθος και πραγματικότητα», περ. Κομμουνιστική Επιθεώρηση, τεύχ. 4-5, Ιούλιος-Οκτώβριος 2006,σελ. 173-232. Το άρθρο αυτό αποτελεί την τελική (!) κατάληξη μιας στροφής κάποιων κύκλων που σχετίζονται με τον ιδεολογικό μηχανισμό του ΚΚΕ. Κύκλων που στοχεύουν στη σύγκρουση με πλευρές του ποντιακού κινήματος που θεωρούνται ενοχλητικές, όπως οι σταλινικές διώξεις και η γενοκτονία. Το άρθρο επιδιώκει να αντικρούσει τα συμπεράσματα των ερευνών για το γεγονός των σταλινικών διώξεων και να εφοδιάσει τα μέλη του κόμματος με τα κατάλληλα επιχειρήματα. Στο στόχαστρο των συγκεκριμένων δυνάμεων του ΚΚΕ -που δεν έχουν καταφέρει ακόμα να επιβάλλουν πλήρως τις απόψεις τους επί του κόμματος- πρέπει να βρίσκεται και το αίτημα για την αναγνώριση και διεθνοποίηση της γενοκτονίας στον Πόντο. (<http://www.kke.gr/komep/2006/4/Pontioi.html>)

⁴ Απόφασις της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ενώσεως, Η προσωπολατρεία, Αθήνα, εκδόσεις Φλόγα, 1956. Οι εκδόσεις αυτές ελέγχονταν από τον παράνομο μηχανισμό του ΚΚΕ. Η συγκεκριμένη έκδοση είχε ως στόχο την πληροφόρηση των μελών του Κόμματος για τα τεκταινόμενα στη Σοβιετική Ένωση.

Μετά το θάνατο του Στάλιν, ξέσπασε μια άγρια διαπάλη για τη διεκδίκηση της εξουσίας. Ο Λαυρέντι Μπέρια, το δεξί χέρι του Στάλιν και διάδοχος του Γιέζοφ, προσπάθησε να επικρατήσει δυναμικά συγκρουόμενος με όλους τους άλλους μνηστήρες της ηγεσίας. Προσπάθησε να επιβάλλει τον ρόλο του σε συνεδρίαση του Πολιτικού Γραφείου, το οποίο είχε περικυκλώσει με τις ελεγχόμενες απ' αυτόν δυνάμεις εσωτερικής Ασφάλειας. Όμως πιο ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις είχαν περικυκλώσει τα στρατεύματα του Μπέρια. Ο Μπέρια συνελήφθη και εκτελέστηκε την παραμονή των χριστουγέννων του '53 ως «πράκτορας των ιμπεριαλιστών» και «εχθρός του λαού».⁵

Μετά την εξόντωση του σκληρού πυρήνα των σταλινικών και των επίδοξων συνεχιστών της προσωπολατρίας, οι εξελίξεις πήραν τη μορφή χιονοστιβάδας. Σε πολιτικό επίπεδο, θα κορυφωθούν με το 20^ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ, το οποίο καταδίκασε με σαφήνεια τη σταλινική προσωπολατρεία και επιχείρησε να αποκαταστήσει κάπως την εύρυθμη κομματική λειτουργία. Στην Έκθεσή του προς τους συνέδρους του 20^{ου} Συνεδρίου –που υπερψηφίστηκε– διαβάζουμε για την πολιτική του Στάλιν: «Περιφρονώντας τη μαρξιστική-λενινιστική αρχή που διακηρύσσει ότι μόνο ο λαός είναι ο πραγματικός δημιουργός της Ιστορίας, ο Στάλιν ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '30, δεν υπολόγιζε ιδιαίτερα την Κεντρική Επιτροπή του κόμματος, επιλέγοντας για το Πολιτικό Γραφείο υπάκουους εκτελεστές. Έτσι δημιουργήθηκε το είδωλο και άρχισαν να καρποφορούν οι ειδωλολάτρες.»⁶

Στην απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΣΕ στις 30 Ιουνίου 1956, μεταξύ άλλων διαβάζουμε: «Ήδη από τριών ετών το κόμμα μας διεξάγει συνεπή αγώνα εναντίον της προσωπολατρίας του Ιωσήφ Β. Στάλιν, επιμόνως καταπολεμάτας βλαβερές της συνεπείας... πολύ ορθώς και επικαίρως εστράφη κατά της προσωπολατρίας, η διάδοσις της οποίας εμείωνε τον ρόλον της συλλογικής ηγεσίας του κόμματος και των λαϊκών μαζών, εταπείνωνε τον ρόλον της συλλογικής ηγεσίας εις το κόμμα και συχνάκις οδηγεί εις σοβαρά παραλήψεις εις την εργασίαν, εις χονδροειδείς παραβιάσεις της σοσιαλιστικής νομιμότητος.»⁷

Η Κ.Ε. θεωρούσε ότι η αποθέωση του προσώπου του Στάλιν, η «λατρεία του Στάλιν» όπως γράφει, ήταν «δεισιδαίμων λατρεία της αυθεντίας». Και για την ιδεολογική τεκμηρίωση χρησιμοποιούσε τις σχετικές αναφορές των Μαρξ και Λένιν για το ρόλο της προσωπικότητας. Η Κ.Ε. θεωρούσε με απόλυτη σαφήνεια ότι στον υποκειμενικό παράγοντα οφειλόταν η σταλινική εκτροπή.⁸ Για να αποδείξει ότι ο Στάλιν ήταν ακατάλληλος και μοιραίος για το ρόλο του γενικού γραμματέα του Κόμματος, η Κ.Ε. του ΚΚΣΕ στην απόφασή της θυμίζει τη Διαθήκη του Λένιν –η οποία είχε αναγνωστεί στο 13^ο Συνέδριο– με την οποία ο Λένιν ζητούσε την αποπομπή του από την καίρια αυτή θέση.

Στο χώρο του ΚΚΕ –το οποίο ήταν, έτσι και αλλιώς, το ελλαδικό παράρτημα της Κομμουνιστικής Διεθνούς– οι εξελίξεις έλαβαν δραματικό χαρακτήρα. Μετά την ήττα του Δημοκρατικού Στρατού και την προσφυγοποίηση της κύριας δύναμής του, το πολιτικό του κέντρο βρισκόταν στην Τασκένδη του

⁵ Λευτέρης Μαυροειδής, *Από τον σταλινισμό στην περестρόικα*, Αθήνα, εκδ. Θεμέλιο, 1988, σελ. 91.

⁶ Νικήτα Χρουστσόφ, *Η μυστική έκθεση στο 20^ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ*, Αθήνα, εκδ. Θεμέλιο, σελ. 31, 2.

⁷ Απόφασις της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ενώσεως, ό.π., σελ. 7.

⁸ «...οι απευθυνόμενοι προς το πρόσωπον του Στάλιν έπαινοι έγιναν αιτία να απολέσει ούτως την συναίσθησιν της πραγματικότητος. Υπό τας συνθήκας αυτάς άρχισε βαθμιαίως να διαμορφώνεται η προσωπολατρεία του Στάλιν. Εις την ανάπτυξιν της προσωπολατρίας συνέβαλον τεραστίως μερικά ατομικά ιδιότητες του Ιωσήφ Β. Στάλιν, τον αρνητικόν χαρακτήραν των οποίων υπεδείκνυνεν ακόμα ο Βλαδίμηρος Ι. Λένιν.» (ό.π., σελ. 14).

Ουζμπεκιστάν, όπου η σταλινική ηγεσία είχε εγκαταστήσει 12.000 περίπου πολιτικούς πρόσφυγες. Η αλλαγή στο ΚΚΣΕ, επέτρεψε την έκφραση της συσσωρευμένης αγανάκτησης των απλών μελών και στελεχών που για χρόνια είχαν υποστεί την αυταρχική και εξουσιαστική διακυβέρνηση του γενικού γραμματέα Νίκου Ζαχαριάδη. Και επί πλέον, κουβαλούσαν το στίγμα της ήττας και τον πόνο της προσφυγιάς. Οι αντιτιθέμενοι στον Ζαχαριάδη θα καταφέρουν να κερδίσουν τον έλεγχο της Κομματικής Οργάνωσης της Τασκένδης (ΚΟΤ), προκαλώντας τα αντανάκλαστα των ζαχαριαδικών σταλινικών. Μεγάλες συγκρούσεις θα ξεσπάσουν μεταξύ των Ελλήνων πολιτικών προσφύγων στις 9-10 Σεπτεμβρίου του '55. Τα θύματα πολλά, όπως και οι συλληφθέντες οπαδοί του Ζαχαριάδη.⁹

Με την 6^η Ολομέλεια θα ολοκληρωθεί η εκκαθάριση του κόμματος από τους σταλινικούς. Η αλλαγή της πολιτικής θα ολοκληρωθεί με την 7^η Ολομέλεια της Κ.Ε. Οι νέοι ηγέτες του ΚΚΕ, έχοντας την υποστήριξη της νέας αντισταλινικής σοβιετικής ηγεσίας υπό τον Χρουσόφ, θα καταφέρουν σκληρό χτύπημα κατά των αντιπάλων τους. Ο Νίκος Ζαχαριάδης, θα εξοριστεί στη Σιβηρία, όπου και θα αυτοκτονήσει –ή θα δολοφονηθεί- αρκετά χρόνια αργότερα.¹⁰

Αυτό είναι το πολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώθηκε το σύγχρονο ΚΚΕ. Γι' αυτό και είναι ιδιαίτερος περίεργη η παλινδρόμησή του σε ιδεολογήματα και θεωρήσεις, που υπήρξαν θανασίμως αντίθετα προς αυτό.

Σταλινικές διώξεις: Πώς ξεκίνησε η έρευνα στην Ελλάδα

⁹ Βλέπε: Θωμάς Δρίτσιος, *Η εξέγερση της Τασκένδης*, Αθήνα, εκδ. Γλάρος, 1984.

¹⁰ Μέχρι σήμερα υπάρχουν ομάδες στο χώρο της Αριστεράς που προέρχονται από τη ζαχαριαδική-σταλινική κληρονομιά και αντιμάχονται το ΚΚΕ πάνω σ' αυτή τη βάση. Χαρακτηριστικό είναι το παρακάτω απόσπασμα: «*Η 5η Ολομέλεια του ΚΚΕ έχει, για την ιστορία του ελληνικού και διεθνούς κομμουνιστικού κινήματος, μεγάλη τριπλή ιστορική σημασία. Η πρώτη, μεγάλη ιστορική σημασία για τους Έλληνες κομμουνιστές και για το εργατικό κίνημα του τόπου, συνίσταται στο ότι είναι η τελευταία Ολομέλεια του επαναστατικού σταλινικού-ζαχαριαδικού ΚΚΕ, που κλείνει τον ιστορικό κύκλο της ύπαρξης και επαναστατικής δράσης του προλεταριακού αυτού κόμματος – τμήμα της ΚΟΜΙΝΤΕΡΝ και γενικά του διεθνούς επαναστατικού κομμουνιστικού κινήματος, που καθοδήγησε τους ταξικούς αγώνες της εργατικής τάξης και της φτωχής αγροτιάς και γενικά του λαού μας ενάντια στο φασισμό, τον καπιταλισμό και τον ιμπεριαλισμό, οργάνωσε και καθοδήγησε την εποποιία της ένοπλης πάλης ενάντια στους ναζίφασίστες κατακτητές και στη συνέχεια ενάντια στον αγγλο-αμερικάνικο ιμπεριαλισμό και το ντόπιο μοναρχοφασισμό, επηρέασε αποφασιστικά τις πολιτικές εξελίξεις και την πορεία της καπιταλιστικής ελληνικής κοινωνίας και σφράγισε βαθιά, θετικά και ανεξίτηλα τη ζωή της σ' όλα τα επίπεδα. Η 5η Ολομέλεια (1955) είναι το τελευταίο σώμα του επαναστατικού ΚΚΕ 1918-55, γιατί μετά από αυτή πραγματοποιείται, ως γνωστόν, η προαξιοποιηματική παρασυναγωγή της διαβόητης «6ης Ολομέλειας» (1956) του «Κ»ΚΕ που συγκλήθηκε αντικαταστατικά απ' τη χρονοσσοφική «Επιτροπή» με εισηγητή το ρουμάνο Ντεζ, στην οποία καθαιρέθηκε βίαια και αντικαταστατικά η επαναστατική καθοδήγηση του ΚΚΕ και ο Γραμματέας του Νίκος Ζαχαριάδης απ' την προδοτική ρεβιζιονιστική των Χρουσόφ-Μπρέζνιεφ, επισφραγίζοντας έτσι και την οργανωτική διάλυση του ηρωικού μας Κόμματος, ενώ ταυτόχρονα αποτέλεσε την απαρχή της συγκρότησης του αστικού σοσιαλδημοκρατικού χρονοσσοφικού εκτρώματος «Κ»ΚΕ (1956) Η 5η Ολομέλεια συνήλθε, όπως είναι γνωστό, 4 σχεδόν μήνες μετά την πρώτη ανοιχτή, ωμή, βάρβαρη επέμβαση της προδοτικής χρονοσσοφικής ομάδας στο ηρωικό μας Κόμμα, το ΚΚΕ, με το σκηνοθετημένο και καθοδηγημένο από την ίδια αματηρό πογκρόμ ενάντια στους Έλληνες κομμουνιστές της Τασκένδης, το Σεπτέμβρη (9-10) του '55...» [...οι σημάνσεις στο κείμενο δικές τους. Οι ζαχαριαδικοί-σταλινικοί εκδίδουν σήμερα την εφημερίδα «Ανασύνταξη».*

(<http://www.geocities.com/anasintaxi/deltio.htm>) Για την 5^η Ολομέλεια δεσ: *Το ΚΚΕ Επίσημα κείμενα*, τόμ. 7ος 1949-1955», εκδ. «Σύγχρονη Εποχή», Αθήνα 1995, σελ. 459-460.)

Οι αυθεντικοί, συνεπείς σταλινικοί που δεν υποτάχθηκαν στις αποφάσεις της 6^{ης} Ολομέλειας και αποχώρησαν ή διαγράφηκαν από το αντισταλινικό, φιλοχρουσοφικό ΚΚΕ, δημιούργησαν τα διάφορα μαρξιστικά-λενινιστικά κόμματα [ΚΚΕ(μ-λ), Μ-Λ ΚΚΕ, ΟΑΚΚΕ, ΕΚΚΕ κ.λπ.]

Οι σταλινικές διώξεις ήταν εξ αρχής ένα απαγορευμένο θέμα στην νεοελληνική ιστοριογραφία, τόσο τη δεξιά όσο και την αριστερή.¹¹ Οι πρώτες προσπάθειες για συστηματικότερη μελέτη και ανάδειξη ξεκίνησαν μέσα από τις αγωνίες που γεννούσε το ίδιο το σοβιετικό πείραμα μέσα στην ίδια την ελλαδική Αριστερά. Οι απαρχές της έρευνας για τις σταλινικές διώξεις ανιχνεύονται στα μέσα της δεκαετίας του '80, πολύ πριν η συνομωσιολογική αντίληψη αποφανθεί ότι είναι αποτέλεσμα της «...γενικότερης καλλιέργειας του εθνικιστικού μίσους ανάμεσα στις εθνότητες της ΕΣΣΔ.»¹²

Η πρώτη έκφραση αυτής της τάσης θα δει το φως μέσα σε μια ριζοσπαστική ποντιακή προκήρυξη που κυκλοφόρησε το καλοκαίρι του '86. Πρωτόλεια κείμενα θα αρχίσουν να εμφανίζονται σε κάποια έντυπα του χώρου της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς. Χαρακτηριστικότερο είναι αυτό που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Convoy* -τέλη '86 αρχές '87- με τίτλος «*Πόντος. Ένα ανοιχτό ζήτημα*». Εκείνη την εποχή η Ασφάλεια είχε όντως μπερδευτεί. Λόγω της αναφοράς των κειμένων στις σταλινικές διώξεις, έψαχνε να βρει κάποιους Πόντιους τροτσκιστές. Μόνο που αυτοί που προκάλεσαν αυτούς τους προβληματισμούς, προέρχονταν –ανεξάρτητοι πλέον- από χώρους του κομμουνιστικού κόμματος και από τους μαοϊκούς. Αυτά μάλλον θα τα αγνοούσε ο Αναστάσης Γκίκας, πριν αποφανθεί με απόλυτο τρόπο για την αντικομμουνιστική προέλευση των ερευνών για τις σταλινικές διώξεις και την διατεταγμένη τους υπηρεσία. Πάντως μέχρι σήμερα, οι έρευνες και τα πρόσωπα που τις πραγματοποιούν, παραμένουν εντυπωσιακά λίγοι. Ίσως γιατί η πραγματική αποσταλινοποίηση -ακόμα και σε χώρους της Αριστεράς που συγκροτήθηκαν στη βάση της κριτικής προς το σταλινισμό- αποτελεί ζητούμενο. Η μοναδική ουσιαστική αλλαγή, είναι ότι αρχίζουν πλέον να πραγματοποιούνται σοβαρότατες έρευνες και από ρωσόφωνους Έλληνες της παλιάς Σοβιετικής Ένωσης, όπως ο Ιβάν Τζουχά, που φέρνουν νέο πνεύμα και καλύτερες προσβάσεις στις σοβιετικές πηγές.¹³

Επίσης, ένα νέο στοιχείο που δίνει ώθηση σε αντίστοιχες έρευνες, είναι η έλευση στην Ελλάδα από τις αρχές της δεκαετίας του '90 έως σήμερα, περισσότερων από 200.000 ατόμων, που προέρχονται από το σοβιετικό ελληνισμό και κουβαλούν πάνω τους τη σφραγίδα της σταλινικής καταστολής.

Για όλα αυτά, οι απόπειρες να συκοφαντηθεί η έρευνα που πραγματοποιείται για τις σταλινικές διώξεις, έχουν όλα τα χαρακτηριστικά της συντηρητικής καθήλωσης και της προσπάθειας για διαμόρφωση ενός ψεύτικου παρελθόντος, όπου τα πάντα βρίσκονταν σε τάξη και λειτουργούσαν φυσιολογικά.

Εν κατακλείδι ή, έλα μυαλό στον τόπο σου!

Είναι δυνατόν τα παιδιά του Κολιγιάννη να αναγνωρίζουν ως πατέρα τους το Νίκο Ζαχαριάδη; Φαίνεται ότι είναι! Η συγκεκριμένη προσέγγιση στην ΚΟΜΕΠ για τα ζητήματα και τους προβληματισμούς που θέτει ο ποντιακός ελληνισμός, επιβεβαιώνουν την εξέλιξη αυτή. Δεν ξέρουμε ακόμα πόσο καθολικά εκφράζει το

¹¹ Συζητήσεις για τα θέματα αυτά έχουν αρχίσει να γίνονται σε εναλλακτικούς, ανεξάρτητους χώρους. Παρακάτω υπάρχουν e-διευθύνσεις τέτοιων συζητήσεων που έχουν γίνει κατά καιρούς:
http://athens.indymedia.org/front.php3?lang=el&article_id=577658#577668
http://athens.indymedia.org/front.php3?lang=el&article_id=586783
http://tamystikatoukolpou.blogspot.com/2006/06/blog-post_115109142498025852.html
http://athens.indymedia.org/front.php3?lang=el&article_id=599126

¹² Αναστάσης Γκίκας, ό.π.

¹³ Ivan Dzouha, "*Gkretseskayia Operatsia*" (ρωσικά), Αγία Πετρούπολη, εκδ. Aleteiyia, 2006.

ΚΚΕ η στροφή αυτή και αν έχει επιλέξει οριστικά να μπει ως κόμμα σε τροχιά σύγκρουσης με τον οργανωμένο ποντιακό χώρο. Είδωμεν.

Γιατί εάν οι απόψεις του Τμήματος Ιστορίας γίνουν επίσημες απόψεις του ΚΚΕ και εκφραστούν με τον ανελαστικό τρόπο που διατυπώθηκαν στην ΚΟΜΕΠ, εκτιμώ ότι η σύγκρουση θα είναι αναπόφευκτη.¹⁴ Και αυτό θα συμβεί εάν επικρατήσει η γραμμική αντίληψη επί της ιστορίας και γίνει εντονότερη η προσπάθεια να μετατραπούν τα θύματα σε θύτες και να καθαρθεί από κάθε αμαρτία το τρομοκρατικό σταλινικό καθεστώς –όπως επιχείρησε να πράξει ο συγγραφέας της συγκεκριμένης μελέτης. Και όπως φαίνεται, στη γραμμή της «κάθαρσης» και της απενοχοποίησης θα υποταχθούν όλες οι ιστορικές στιγμές, από την ίδρυση του ΣΕΚΕ από τον Μπεναρόγια, μέχρι σήμερα. Ίσως δεν θα ήταν κακό να προσεγγίσουμε επιτέλους το σύνολο των παραμέτρων –από το '19- που συνδέουν τους Έλληνες της Ανατολής και τους πρόσφυγες του '22 με την ελληνική Αριστερά. Και ακόμα παραπέρα... Να αναλογιστούμε και 'μεις στον ποντιακό χώρο τι έγινε με τους «κομμουνιστικούς πυρήνες» στο μικρασιατικό μέτωπο, γιατί αποχώρησε ο Κορδάτος από το Κόμμα, πώς εξοντώθηκε ο Βελουχιώτης, γιατί φτάσαμε στη Βάρκιζα, τι έγινε στο Μπούλκες, πώς αγνοώντας το «Ζβαρνούτ» ο ανθός της ελληνικής νεολαίας χάθηκε ματαιώς στο Βίτσι, πώς εξοντώθηκε ο Καραγιώργης, πώς πέθαναν οι γραμματείς του κόμματος και τα διάφορα πρωτοκλασάτα στελέχη, από τον Μπεναρόγια και τον Χαϊτά μέχρι τον Σιάντο και τον Ζαχαριάδη αλλά και αργότερα, να μιλήσουμε για τους «350 προβοκάτορες» στο Πολυτεχνείο το '73 και τόσα άλλα.

Για να δούμε επιτέλους, ποιος χρωστάει σε ποιόν!

Από την πλευρά μου, συμβάλλοντας στη συζήτηση για το ποντιακό ζήτημα και την Αριστερά, θα προσπαθήσω σε επόμενα άρθρα να σχολιάσω σημείο προς σημείο το κείμενο του Αναστάση Γκίκα, τονίζοντας τις αρετές του –γιατί έχει και αρκετές τέτοιες στο πρώτο μέρος- και αντιπαρατιθέμενος στις αποκρύψεις και στις αντιδραστικές διαστρεβλώσεις.

¹⁴ Ο οργανωμένος ποντιακός χώρος έχει καταδικάσει τις σταλινικές διώξεις στο 4^ο Παγκόσμιο Ποντιακό Συνέδριο που έγινε στη Θεσσαλονίκη πριν από τέσσερα χρόνια. Θέσπισε επίσης και μια Ημέρα Μνήμης για τα θύματα του σταλινισμού, την 13^η Ιουνίου, ημέρα που το '49 οι σταλινικές αρχές της Σοβιετικής Ένωσης εκτόπισαν το μεγαλύτερο μέρος των Ελλήνων του Καυκάσου στην Κεντρική Ασία (Καζαχστάν, Ουζμπεκιστάν, Κιργιστάν, Τουρκμενιστάν). Η εξορία αυτή αποτελούσε σημείο αναφοράς ειδηλώσεων μνήμης που λάμβαναν χώρα στην Καλλιθέα της Αττικής –χώρο υποδοχής μεγάλου αριθμού νεοπροσφύγων Ποντίων από τη Σοβιετική Ένωση- από το '88 έως και σήμερα.